

SANOAT KORXONALARDA IQTISODIY SALOHIYATNING O'RNI

Turaboyev Ibroxim Ismoil o'g'li

Namangan muxandislik texnologiya instituti Menejment kafedrası assistent

Ibrohimguraboev809@gmail.com

Annotatsiya: *Maqolada oziq ovqat sanoati korxonalarida iqtisodiy salohiyatni shakillantirish yo'llari ko'rib chiqilgan va shu jumlada samaralik stretegiyadan foydalanishni ham ko'rib chiqilgan*

Kalit so'z: *menejment, tadbirkorlik, tizim, iqtisodiyot, iqtisodiy salohiya, boshqaruv, samaradorlik, ko'nikma, va malaka.*

KIRISH

Ayni paytda shubhasiz tadbirkorlikning ahamiyatiga ega. Hozirgi davr global korxonada davri deyiladi. Jamiyatlar iqtisodiy tanqisliklar jamiyatidan, bunday imkoniyatlar jamiyatidagi iqtisodiy ahamiyatga ega. Ularning asosiy mavzusi, agar ular shartlarga javob bersalar, ularga qarab ishlaydigan tovarlar va xizmatlarning oqimini o'lchashlari mumkin. Iqtisodiy potentsial bozor qiymatining tobora muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy korxonalarining maqsadiga iqtisodiy salohiyat bo'lishi kerak. Ehtimol, korxonada o'z potentsialini taqiqlashni rad etmaydi.

Shunday qilib savol tug'iladiki:

1. korxonaning iqtisodiy salohiyati nimada?
2. Uni qanday aniqlash va korxonada o'lchash kerak?

Bu savollar, har biringizga javob oddiy emas. Xususan, chora-tadbirlarga javob ajralib turadi. Ushbu maqolaning maqsadi potentsialni kengroq tushuntirish va ushbu salohiyat uchun eng muhim choralarni ko'rsatishdir

Tadqiqot korxonaning iqtisodiy salohiyati muammosi va tabiatining mohiyati. Ushbu masala muhim menejment omillarini izlash va ulardan kompaniya natijasiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan muhim omillarni topish zarurati bilan bog'liq. Korxonaning iqtisodiy salohiyatini va kompaniyaning salohiyatini o'rganishga imkon beradigan usullar (identifikatsiya qilish va baholash). Bozor sharoitida iqtisodiy rivojlanishning ushbu bosqichida kompaniyaning iqtisodiy salohiyatining ahamiyati ham ta'kidlangan. Ishning maqsadi ham ushbu sohada bozor tadqiqotchilarining fikrlarini umumlashtirishdir. Shu munosabat bilan ushbu sohada yondashuvlar va kontseptsiyalarning kelib chiqishi va potentsial ta'rifini topish va umuman iqtisodiyotda potentsial ta'rifini topish olib borildi.

Iqtisodiy salohiyatni aniqlash

Korxonalarining iqtisodiy salohiyati bu korxonaning zarur miqdordagi raqobatdosh mahsulotlar yaratish qobiliyatini aks ettiruvchi, mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi uchun maqbul sharoitlarni yaratadi va korxonalar mavjud

zaxiralari va imkoniyatlaridan foydalanadilar uning resurslarini, shuningdek har qanday turdagi yangi yangi manbalarni ko'rish. "Korxonaning iqtisodiy salohiyati" tushunchasi darajasi, istiqbol, ishlab chiqarish, baza, asos, maishiy, tashqi va ichki, alohida, jismoniy resurslarga, shuningdek manbalarga bo'linadi. Resurslarning imkoniyatlari - bu korxonaga sig'imi turli maqsadlarga erishish uchun faqat bitta yoki alohida komponentlardir. U ob'ektga, motivatsiya va potentsialni bilishga bo'lingan. Korxonaning ishlab chiqarish salohiyati bu korxonaning iqtisodiy salohiyatining tarkibiy qismi bo'lib, ular korxonalar, binolar, mikroiklim va tashkiliy imkoniyatlarini zarur mahsulotlar ishlab chiqarish uchun sarflagan mablag'larini o'z ichiga oladi. Boshqaruv potentsial - bu boshqaruv tizimining "yumshoq" elementlarining to'liq to'plami. Bu korxonada ishlab chiqarish imkoniyatlarining etishmasligiga tezda javob berish, innovatsiyalar, iqtisodiy jihatdan samarali foydalanish, mijozlar va sheriklar uchun majburiyatlarini bajarish, biznes xatarlarini boshqarish va ishlashni amalga oshiradi yuqori raqobatbardosh bozorda korxonaga.

Ma'lumki, "potentsial" kategoriyasi lotincha "potentsia" so'zidan dalolat beradi. "Potentsial" har qanday material yoki boshqa tizimning yoki boshqa tizimining oqilona va samarali faoliyatining ichki kuchi sifatida tushuniladi. Keng ma'noda iqtisodiyotning unumdorligini umuman iqtisodiyotning unumdorligini oshirish, xususan, davlat yoki sanoatning unumdorligini oshirish, xususan, korxonadan foyda olish va rivojlanish imkoniyatini oshirish imkoniyati sifatida tushuniladi. Korxonaning iqtisodiy salohiyati korxonalarining jismoniy, moliyaviy va nomoddiy manbalari, shuningdek iqtisodiy jihatdan yashovchan korxonaning birlashtirilgan kapitalining yig'indisidir.

Korxonalarda iqtisodiy salohiyatning o'rnini ularning o'sishi, barqarorligi va raqobatbardoshligi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Iqtisodiy potentsial deganda korxonaning vaqt o'tishi bilan boyluk yaratish, resurslarni optimallashtirish va qiymat yaratish qobiliyati tushuniladi. Korxonalarda iqtisodiy potentsialning ahamiyatini ko'rsatadigan bir nechta asosiy jihatlar:

Innovatsiya va mahsuldorlik:

Iqtisodiy potentsial korxonalarda innovatsiyalar va samaradorlikni oshiradi. Ilg'or texnologiyalar, tadqiqot va ishlanmalar va samarali jarayonlardan foydalangan holda korxonalar ishlab chiqarishni yaxshilashi va xarajatlarni kamaytirishi mumkin. Innovatsiyalar yangi mahsulot va xizmatlarga olib keladi, kompaniyaning bozordagi mavqeini va rentabelligini oshiradi.

Resurslarni optimallashtirish:

Iqtisodiy salohiyatni maksimal darajada oshirish uchun resurslardan, jumladan, mehnat, kapital va materiallardan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega. O'z resurslarini samarali boshqaradigan korxonalar operatsion xarajatlarni kamaytirishi, samaradorlikni oshirishi va umumiy ish faoliyatini yaxshilashi mumkin. Resurslarni optimallashtirish, shuningdek, uzoq muddatli hayotiylikni ta'minlaydigan va atrof-muhitga ta'sirni kamaytiradigan barqaror amaliyotlarni o'z ichiga oladi.

Bozorning kengayishi:

Iqtisodiy potentsial korxonalariga yangi bozorlarni o'rganish va chiqish imkonini beradi. Etarli moliyaviy va inson resurslari bilan kompaniyalar o'z faoliyatini ichki va xalqaro miqyosda kengaytirishlari mumkin. Bozorning kengayishi daromadlar oqimini oshiradi va biznes risklarini turli mintaqalar va mijozlar bazalari bo'ylab tarqatadi.

Investitsiyalar va moliyalashtirish:

Kuchli iqtisodiy salohiyat investorlarni jalb qiladi va moliyalashtirishni ta'minlaydi. Yuqori iqtisodiy potentsialga ega bo'lgan korxonalar past riskli va ko'proq foyda keltiradigan korxonalar sifatida ko'riladi, bu ularni investorlar, kreditorlar va manfaatdor tomonlar uchun jozibador qiladi. Kapitalga kirish korxonalariga rivojlanish imkoniyatlari, texnologiya va infratuzilmaga sarmoya kiritish imkonini beradi.

Raqobat ustunligi:

Iqtisodiy salohiyat korxonalariga raqobatbardosh ustunlikni ta'minlaydi. Iqtisodiy potentsialidan foydalanadigan kompaniyalar yaxshiroq narxlar, yuqori mahsulotlar va mijozlarga ajoyib xizmat ko'rsatishni taklif qilishlari mumkin. Bu afzallik mavjud mijozlarni saqlab qolish va yangilarini jalb qilishga yordam beradi va shu bilan bozor ulushini oshiradi.

Risklarni boshqarish:

Muhim iqtisodiy salohiyatga ega korxonalar risklarni boshqarish uchun yaxshi jihozlangan. Ular o'z portfellarini diversifikatsiya qilishlari, sug'urtaga sarmoya kiritishlari va potentsial tahdidlarni yumshatish uchun favqulodda vaziyatlar rejalarini ishlab chiqishlari mumkin. Xatarlarni samarali boshqarish biznesning uzluksizligini ta'minlaydi va moliyaviy yo'qotishlardan himoya qiladi.

Iste'dodni egallash va saqlash:

Kuchli iqtisodiy salohiyatga ega bo'lgan korxonalar uchun yuqori darajadagi iste'dodlarni jalb qilish va saqlab qolish osonroq. Raqobatbardosh ish haqi, imtiyozlar va martaba rivojlanish imkoniyatlari bunday kompaniyalarni kerakli ish beruvchilarga aylantiradi. Malakali va g'ayratli ishchi kuchi innovatsiyalarni rag'batlantiradi, samaradorlikni oshiradi va umumiy muvaffaqiyatga hissa qo'shadi.

Barqarorlik va korporativ ijtimoiy javobgarlik:

Iqtisodiy salohiyat barqarorlik va korporativ ijtimoiy mas'uliyat (KSS) tashabbuslarini qo'llab-quvvatlaydi. Korxonalar barqaror amaliyotlar, jamoatchilik ishtiroki va axloqiy biznes operatsiyalari uchun resurslarni ajratishi mumkin. Ushbu tashabbuslar kompaniya obro'sini oshiradi va mijozlar, investorlar va jamoatchilik o'rtasida ishonchni mustahkamlaydi.

Uzoq muddatli o'sish:

Barqaror uzoq muddatli o'sish korxonaning iqtisodiy salohiyatining asosiy ko'rsatkichidir. Doimiy ravishda innovatsiyalarga, resurslarni optimallashtirishga va bozorni kengaytirishga sarmoya kiritib, korxonalar barqaror o'sishga erishishlari

mumkin. Uzoq muddatli o'sish korxonaning doimiy o'zgaruvchan bozor manzarasida raqobatbardosh va daromadli bo'lishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, korxonalarda iqtisodiy salohiyatning o'rni ularning muvaffaqiyati uchun asosdir. Innovatsiyalar, resurslarni optimallashtirish, bozorni kengaytirish va risklarni boshqarishga e'tibor qaratgan holda, kompaniyalar o'zlarining iqtisodiy salohiyatini ochib, barqaror o'sish va jahon bozorida raqobatbardoshlikni ta'minlashlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

31. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son «2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida»gi Farmoni. Toshkent, "O'zbekiston", 2022 yil.

32. O.S.Kazakov. Menejmentga kirish. Darslik. Toshkent. "Fan ziyosi", 2021 yil, 378 bet.

33. Казаков О.С. Анализ и оценка конкурентоспособности фирмы. «Экономика в меняющемся мире» VI Всероссийский экономический форум: сборник научных трудов (Казань, 27 апреля-31 мая 2022 г.) Издательство Казанского университета, 2022. – 603 с. 228-232 с. – Системные требования: Adobe Acrobat Reader. – URL: <https://dspace.kpfu.ru/xmlui/handle/net/173184>.

34. Казаков О.С., Убайдуллаев Л.Х. Оилавий тадбиркорлик корхоналарида бошқарувни ташкил этиш масалалари. "Agro ilm" илмий-амалий журнали, 2022 йил ноябрь сони.

35. Kazakov Olim Sabirovich Management of the economic power of business activities and its impact on its efficiency Journal of Pharmaceutical Negative Results, Volume 13 Special Issue 6, 2022 <https://www.pnrjournal.com/index.php/home/issue/view/25>

36. Elnara Alievaa, Olim Kazakov EFFECTIVE APPLICATION OF INNOVATIONS OF THE "THIRD RENAISSANCE" IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF SMALL BUSINESSES Namangan Institute of Engineering and Technology, Namangan, Uzbekistan Central European Management Journal, Vol. 30 Iss. 3 (2022) ISSN:2336-2693 | E-ISSN:2336-4890, Retrieved from https://journals.kozminskicem-j.com/index.php/pl_cemj.index.html

37. © Platform & Workflow by: Open Journal Systems.

38. Казаков О.С. Повышение эффективности использования экономических ресурсов. Journal of new century innovations. <http://www.newjournal.org/> Volume–22_Issue-1_February_2023

39. Казаков О.С. Управление результативностью производственных предприятий. Журнал "Экономика и социум" №1(104) 2023
www.iupr.ru

40. Kazakov Olim Sabirovich. Issues improvement manajement of production enterprises. INTERNATIONAL JOURNAL ON ECONOMICS, FINANCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT E-ISSN: 2620-6269.
<https://journals.researchparks.org/index.php/IJEFSD>. Vol. 5 No. 2 | February 2023